

Позиція Асоціації представників міжнародних фармацевтичних виробників AIPM Ukraine щодо регулювання валютних операцій Національним банком України

Даним зверненням Асоціація представників міжнародних фармацевтичних виробників AIPM Ukraine (далі - Асоціація) висловлює позицію компаній-членів з приводу останніх ініціатив Національного банку України стосовно регулювання валютних операцій.

Протягом останнього року фармацевтичний ринок на ряду з іншими ринками зіштовхнувся з серйозними внутрішньо та зовнішньо економічними проблемами, виникнення яких є об'єктивно обумовлено такими факторами як погіршення стану економіки держави загалом, стрибок валютного курсу, непередбачуваність середовища ведення бізнесу в умовах фактичного воєнного стану тощо. Окремим випробуванням для учасників ринку стало запровадження на фоні такої ситуації податку на додану вартість (ПДВ) на лікарські засоби.

Оскільки, фармацевтичний ринок як інструмент системи охорони здоров'я виконує важливу суспільну функцію забезпечення населення ліками, результатом усіх цих чинників стало те, що фармацевтичні виробники вимушено перетворились на об'єкт негативної уваги з боку населення та влади. В той же час, варто зауважити, що не зважаючи на всі ці виклики, іноземні фармвиробники, що оперують в Україні, продовжили здійснювати свою важливу роботу, не припиняючи поставок ліків в країну. Приймаючи на себе усі ризики та збитки, іноземні виробники ліків усіляко намагались стримати зростання цін та забезпечити українським громадянам можливість отримувати необхідне медикаментозне забезпечення.

Зі своєї сторони, Уряд намагається забезпечити стабілізацію цін шляхом запровадження процедури реферування цін на лікарські засоби, а також шляхом регулювання валютних операцій.

В контексті останнього, Національний банк України 22.09.2014 року опублікував [Постанову Національного Банку України №591 Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного Банку України](#) (далі - Постанова). Положення даної Постанови стали обов'язковими до виконання усіма суб'єктами господарської діяльності, і фармацевтичного ринку в тому числі.

Проаналізувавши документ, Асоціація вимушена висловити свої застереження з приводу наступних положень, визначених підпунктом 2 пункту 2 Постанови, де передбачено:

1. заборона проведення операцій з купівлі/продажу іноземної валюти для здійснення розрахунків за імпортними операціями без увезення товару на територію України;
2. заборона проведення операцій з купівлі/продажу іноземної валюти для здійснення платежів за імпортними договорами, за якими продукція була ввезена на територію України та здійснено митне оформлення на підставі ввізної митної декларації, дата оформлення якої перевищує 180 днів.

Хочемо відзначити, що запроваджені нововведення на ряду з іншими адміністративними методами валютного регулювання фактично ставлять під загрозу здійснення всіх поставок лікарських засобів в країну.

Можливість неоднозначного довільного трактування першого пункту породжує ряд питань щодо можливості здійснення передоплати на поставку продукції.

Жорстке часове обмеження щодо здійснення оплати за договором, згідно якого ввезення продукції на територію України має відбутись у термін, що не перевищує 180 днів, несе загрозу для провадження діяльності імпортерами у форматі існуючої бізнес-моделі..

Так, адже імпортери, які здійснюють операції з поставок лікарських засобів в країну з відтермінуванням здійснення платежу для подальшого відпуску продукції дистриб'юторам, опиняються у ситуації фактичної неспроможності сплати своїх боргових зобов'язань у випадках, коли з певних об'єктивних причин продукція може бути завезена пізніше.

В умовах реальної відсутності державного забезпечення пацієнтів необхідними ліками, запровадження вищезазначених обмежень на здійснення валютних операцій учасниками фармацевтичного ринку неминуче призведе до подальшого тотального блокування імпорту лікарських засобів в Україну та, як наслідок, до позбавлення пацієнтів можливості доступу до будь-яких ліків іноземного виробництва. З огляду на це, Асоціація привертає увагу громадськості до цієї проблеми та закликає всіх учасників ринку приєднатись до даного звернення.

Прагнемо наголосити на тому, що лікарські засоби є специфічним соціально-важливим товаром. Серед імпортованих препаратів є багато таких, що не мають аналогів в Україні і відносяться до групи життєво-необхідних лікарських засобів. Але навіть у випадку існування аналогічних продуктів локального виробництва варто зважати на те, що здійснення генеричної заміни є вкрай делікатним процесом, який реалізується у залежності від індивідуальних потреб кожного пацієнта та відповідної схеми лікування.

Ми переконані, що для регулювання валютних операцій на фармацевтичному ринку як ринку критичного імпорту мають бути відпрацьовані окремі підходи, на базі яких можуть застосовуватись певні фінансові інструменти, що не ставитимуть під загрозу життя та здоров'я мільйонів українських громадян.

З метою попередження загрози припинення поставок імпортованих ліків в країну Асоціація вбачає за необхідне:

1. внести зміни до Постанови:

- *викласти в новій редакції абз.3 підпункту 2 пункту 2 Постанови з метою уможливлення здійснення передоплати на поставку продукції;*
- *виключити обмеження, передбачене абз.4 підпункту 2 пункту 2 Постанови з тексту Постанови;*

2. пріорітезувати Урядом конвертацію на покриття критичного імпорту медикаментів;

3. дозволити продаж валюти імпортерам АФІ та лікарських засобів за спеціальними квотами і курсом безпосередньо Національним банком України через уповноважену банківську установу/установи;

4. запровадити механізм впровадження валютних ф'ючерсів достатнього терміну дії зі стабільним курсом.

Всі вищеперераховані кроки системно сприятимуть стабілізації цін на лікарські засоби іноземного виробництва та дозволять максимально забезпечити поставки життєво-важливих лікарських засобів в країну, стримуючи зростання цін на фоні не прогнозованих валютних коливань.

Ми сподіваємось, що дана проблема знайде відгук та розуміння зі сторони компетентних органів, що буде продемонстровано у терміновому її вирішенні та попередженні потенційної загрози припинення імпорту лікарських засобів в країну.

#####